

ORIENTĂRI PRIVIND ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE ORGANIZARE ȘI SISTEMATIZARE A TERITORIULUI ȘI LOCALITĂȚILOR PATRIEI CUPRINSE ÎN EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA MARELE FORUM AL DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE, DIN NOIEMBRIE 1988

ELISABETA ANCUȚA-RUȘINARU

În amplul proces revoluționar al construcției socialiste, de trecere a României la un stadiu superior de dezvoltare, prin înfăptuirea hotărârilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, realizarea programelor de organizare și sistematizare a teritoriului și localităților, de conservare și utilizare rațională a fondului funciar reprezintă o necesitate a dezvoltării societății socialiste.

Subliniată în repetate rânduri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această orientare originală s-a îmbogățit în practica strategiei dezvoltării, începând de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, moment de referință în istoria politică a României, de care se leagă fundamentarea tezei potrivit căreia accelerarea progresului general depinde de repartizarea rațională, echilibrată și armonioasă a forțelor de producție, a obiectivelor social-economice și culturale, pe întregul teritoriu al țării noastre.

Valorificarea superioară a resurselor materiale locale, a forței de muncă, a fondului funciar și a celui construit, moștenit, în armonie cu noile ansambluri contemporane, asociată cu permanenta grijă față de păstrarea specificului orașelor și satelor românești, pentru dăinuirea, peste veacuri, a geniului creator al poporului român, presupune, după cum este cunoscut, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor prin crearea bazei materiale, asigurarea condițiilor afirmării unei activități conștiente, creatoare, manifestării personalității umane.

Unele aspecte importante ale concepției partidului și statului nostru privind organizarea teritoriului și, în special, modernizarea localităților, le-am surprins în ar-

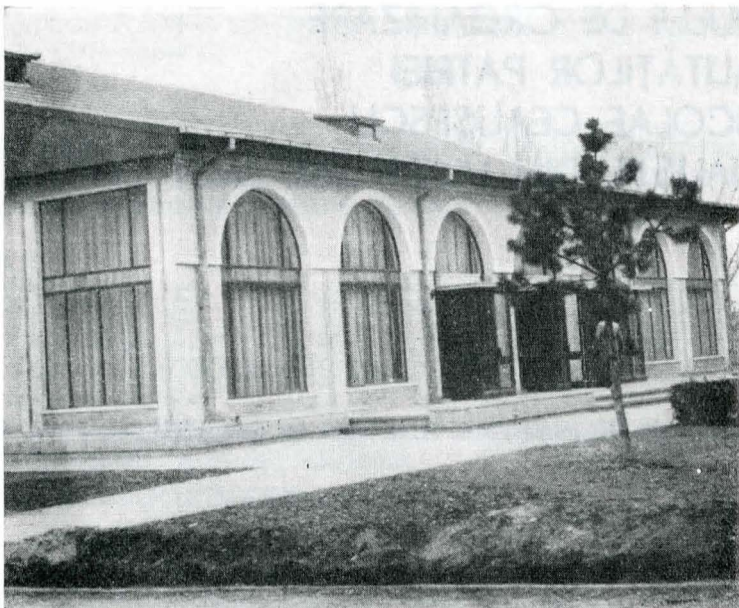
ticolul *Două decenii de la reorganizarea teritorial-administrativă. Dezvoltare — Urbanizare — Reevaluare*, publicat în nr. 1/1988 al revistei de față, cu evidențierea, totodată, a progreselor înregistrate în procesul de modernizare-urbanizare, de înnoire a înfățișării așezărilor, dar și cu sublinierea necesității unei atitudini manifestate cu simț de răspundere, a unei griji atente față de păstrarea bunurilor de patrimoniu, pentru ocrotirea acelor clădiri și ansambluri de valoare documentar-istorică și artistică deosebită, într-o relație armonioasă cu noile ansambluri construite, prin respectarea și aplicarea riguroasă a prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 120/1981 și Legii nr. 63/1974.

În Tezele prezentate la Expunerea din 29 aprilie 1988, cuprinzând și o serie de însemnate orientări privind sistematizarea teritoriului, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o înaltă apreciere trecerii la organizarea modernă a centrelor și orașelor agroindustriale, acțiune care se prevede să se încheie în perspectiva anilor 2000.

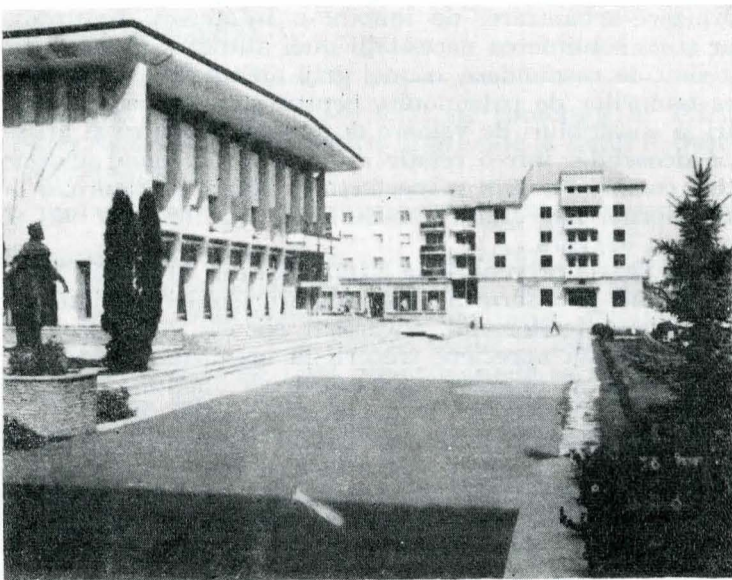
În Expunerea ținută în cadrul Plenarei comune a C.C. al P.C.R., a organismelor democratice și organizațiilor de masă și obștești din noiembrie 1988, documente de o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea viitoare a țării, constituindu-se într-o analiză amplă și exigentă a stadiului actual al construcției socialiste și perspectivei dezvoltării societății socialiste românești, a etapelor dezvoltării istorice a poporului român, această problemă este din nou analizată în special privind ansamblul localităților rurale. Imaginea social-economică și tehnic-edilitară a viitoarelor orașe agroindustriale, al căror sistem va cuprinde cca 550 noi astfel de așezări, centre actuale ale consiliilor unice agro-

Noua arhitectură a comunei Ianca, județul Brăila

Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” din comuna Mihail Kogălniceanu (Județul Constanța)

Imagine din centrul municipiului Suceava

industriale, ce-și desfășoară activitatea de peste 15 ani în comunele mari, este astfel prefigurată de către secretarul general al partidului: „ne propunem să realizăm noi centre orășenești agroindustriale, care să dispună, în afară de ceea ce se asigură în comune, de un spital cu 50—100 paturi și maternitate, de liceu treapta a doua, creînd condiții pentru generalizarea învățămîntului de 12 ani, pentru dezvoltarea unor activități industriale mai complexe, care nu pot fi organizate în fiecare comună. În acest fel, practic, vom avea un sistem larg, de circa 550 noi orașe agroindustriale, care vor contribui la ridicarea generală a nivelului de dezvoltare a satelor”.

În continuare, se subliniază că un număr important dintre comunele mari dispun de pe acum de un potențial economico-social ridicat (întreprinderi industriale, unități agricole, obiective social-culturale și de învățămînt, servicii etc.)

Tot în spiritul acestui însemnat document, va fi orientată și perspectiva dezvoltării vieții satelor, afirmîndu-se necesitatea ridicării nivelului, actualmente redus, de dezvoltare a activităților economice (intensificarea agriculturii și dezvoltarea unor activități industriale, îndeosebi a micii industrii, a producțiilor de artizanat), a asigurării condițiilor pentru desfășurarea unor activități cultural-sportive, comerciale „precum și alte activități, care să asigure locuitorilor comunelor și satelor condiții de viață cît mai apropiate de cele ale locuitorilor din orașe”.

Respectîndu-se legea sistematizării și folosirii raționale a fondului funciar, se insistă în Expunere asupra

modului de organizare a noilor construcții de la sate în funcție de delimitarea perimetrului construibil al comunelor și satelor acestora (fiecare familie putînd avea în proprietate pentru locuință, curte și activități gospodărești, circa 300 mp.). „Cetățenii care locuiesc în afara perimetrului construibil vor continua să locuiască și în viitor în locuințele lor, însă pe măsură ce doresc să-și construiască noi locuințe, pentru ei sau familiile lor, trebuie să facă aceasta numai în perimetrele construibile. Statul va acorda sprijin, cu materiale și proiecte, cetățenilor care își construiesc locuințe proprii, cu respectarea programului de sistematizare”.

În plan social-cultural și instructiv-educativ se preconizează perfecționarea sistemului de învățămînt, funcționarea în toate comunele a primei trepte de liceu, dezvoltarea asistenței sanitare, asigurarea unui număr de medici permanent în comună (revenirea unui medic la 900—1000 locuitori), îmbogățirea și diversificarea manifestărilor culturale, ale activităților centrelor de creație și cultură socialistă „Cîntarea României”, care, într-un cadru edilitar nou, alături de activitățile comunelor pe profil economic, tehnic și gospodăresc, vor spori atribuțiile satelor românești contemporane înscrise pe traiectul ascendent al progresului și civilizației.

Necesitatea stringentă a organizării teritoriului și modernizării localităților rurale, ca și crearea condițiilor pentru asigurarea unei vieți civilizate conduc — cum este și firesc — la stabilizarea forței de muncă în comune, așa cum se afirmă în Expunere:

„În procesul industrializării și urbanizării s-a produs însă o puternică deplasare a populației din comune și sate spre centrele orășenești și, îndeosebi, spre orașele mari. Este adevărat că dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriu, realizarea de mii de întreprinderi și de noi platforme industriale au încetinit această deplasare și au avut un efect pozitiv în stabilizarea forței de muncă, a oamenilor și a familiilor lor în localitățile mai mici, în comune”.

În ultimii ani s-au înregistrat o serie de schimbări în înfățișarea localităților, ca urmare a amplelor acțiuni — la scară generală — de modernizare și reconstrucție a orașelor, de sistematizare urbană, în special a unor piețe și centre istorice, a dezvoltării puternice a con-

Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României” al sindicatelor din orașul Vaslui

strucțiilor de locuințe, a așezărilor social-culturale, problema locuințelor fiind preconizată să se rezolve, în linii generale, pînă în anul 1995, pentru toți locuitorii orașelor, „urmînd ca pînă în anul 2000 fiecare locuitor să aibă asigurată cel puțin o locuință de 14 mp, iar împreună cu dependințele — 18—20 mp, ceea ce asigură bune condiții de locuit pentru toți cetățenii patriei noastre”.

Arhitectură contemporană în comuna Trușești (județul Botoșani)

Noi armonii arhitecturale în orașul Zalău (județul Sălaj)

Centrul de creație științifică și tehnică al tineretului din municipiul Timișoara

Accelerarea modernizării așezărilor, avînd în vedere cele arătate pe linia valorificării superioare a marilor resurse locale, a folosirii raționale a pămîntului și fondului moștenit, dezvoltarea și diversificarea, în continuare, a micii industrii la sate, dezvoltarea agriculturii, repartizarea armonioasă și echilibrată a obiectivelor industriale în teritoriul comunelor mari, ca o condiție esențială a dezvoltării viitoarelor centre urbane agroindustriale, sînt cîteva din orientările, de mare însemnătate și actualitate, înscrise în documentele de partid.

Rezolvarea problemei locuințelor moderne la sate — apreciază secretarul general al partidului — reprezintă

o necesitate obiectivă, conducînd, în final, la asigurarea de condiții egale și cît mai bune de viață pentru toți locuitorii și în mediul rural.

Ca urmare a prefacerilor înnoitoare structurale din anii socialismului, a realizărilor obținute în dezvoltarea economico-socială a țării se afirmă alianța dintre muncitori și țărani, comuniunea de interese și idealuri ale tuturor claselor și categoriilor sociale, întărirea colaborării și întrajutorării dintre acestea. „Astăzi structura socială a României constituie expresia marilor schimbări în dezvoltarea generală a societății și demonstrează justetea tezei potrivit căreia, pe măsura înfăptuirii Programului partidului și a creării condițiilor de trecere spre comunism, va avea loc o continuă apropiere între toate clasele și categoriile sociale pe calea dispariției deosebirilor dintre oraș și sat, a apropierii nivelului de pregătire profesională și tehnică, a mecanizării, automatizării și robotizării proceselor de producție, a ridicării nivelului general de pregătire, a nivelului de cultură“.

Sarcini de mare însemnătate revin, în acest din urmă sens, instituțiilor de cultură, în general tuturor mijloacelor de informare și educație care, perfecționîndu-și continuu activitatea, vor urmări să o axeze tot mai mult pe problemele generale ale dezvoltării patriei, pe diversificarea acțiunilor politico-educative, de ridicare a nivelului general de cultură al oamenilor muncii. Încadrate în acest gen de activități, muzeele românești își aduc o mare contribuție la diversificarea și perfecționarea tuturor formelor menite să contribuie la ridicarea nivelului politic, cultural-științific al tuturor oamenilor muncii. Ele, de altfel, sînt implicate în ampla acțiune de sistematizare teritorială, urmărindu-se investigarea obiectivelor de valoare documentară și artistică a așezărilor patriei, pentru stabilirea vechimii, cunoașterea evoluției lor constructive, a tradițiilor și valorilor etnografice, a relației construcțiilor cu cadrul natural și cu resursele ce trebuie cu grijă valorificate pentru fundamentarea soluțiilor de integrare a fondului construit în cadrul funcțiunilor economico-sociale ale localităților, a soluțiilor de ocrotire a monumentelor trecutului și prezentului, aflate în perimetrul așezărilor. Problematika, de fapt, urmărește, pe de o parte, adaptarea patrimoniului de valoare construit la confortul funcțional și viața omului modern, iar, pe de altă parte, corelarea armonioasă a planurilor de cercetare și evidență ale acestora cu noile măsuri de revitalizare și modernizare, pentru abordarea justă și corectă a celor mai bune soluții legate de păstrarea specificului creației și creativității românești (prin preluarea și prelucrarea elementelor tradiționale valoroase), a valorilor de patrimoniu din trecut — de toate categoriile —, ca mărturii peremptorii ale continuității, peste veacuri, a existenței poporului român, în aceeași vatră unitară de civilizație, al cărui geniu creator se afirmă, ca o continuitate istorică indestructibilă, astăzi, prin eforturile și marile realizări ale constructorilor socialismului.

Fie că e vorba de muzee, fie că e vorba de monumentele patriei, ne facem datoria în valorificarea patrimoniului cultural și științific numai atunci cînd se pun în valoare forța și capacitatea creatoare ale poporului nostru, prin valorile patrimoniale, de la exponatele vii ale expozițiilor sau colecțiilor muzeale, de la marile ctitorii voievodale și pînă la monumentele și ansamblurile istorice din epocile modernă și contemporană, implantate în spațiu prin opera de arhitectură, cu capacitatea ei de a recepta și topi în cultura românească, pe fondul vechilor tradiții, ecurile atitor arii de cultură. Ne facem datoria dacă vom populariza realizările creației românești; dacă vom milita pentru restituirea, prezervarea și perpetuarea valorilor în devenirea istorică și înaintarea spre progres a patriei noastre; dacă vom evidenția eforturile, modul în care rețeaua muzeală și a monumentelor își aduce contribuția la ridicarea nivelului cunoașterii cultural-științifice, la modelarea personalității umane, formarea și afirmarea, în muncă și viață, a conștiinței socialiste, patriotice, revoluționare a oamenilor muncii.